

ՀԱԿՈՒՄՆԵՐ

Դրամա 4 արարողածով

ԳՐՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

Օր. օր. Ծինա Բատիկեան
Լիզա Մանուէլեան
Լիոնորա Պարթեւեան, ուսանողուհի:
Պր. սլր. Լեւոն Արամեան, ուսանող:
Միքայէլ Բաղամեան, ինժեներ:
Հենրիկ Մարգարեան, բժիշկ:
Գէորգ Խահակեան
Յովհաննէս:
Գաբրիէլ:
Ալեքսանդր:
Աննա, Նինայի աղախինը:
Հիւրեր, պարերի կառավարիչ և մի ծառայ:

I ԵՐԵՐՈՒՄԺ

(Հաւ կահատրուած սենեակ: Աջ ու ջախ երկու դուռ:
Բեմի խորքում լսում է դաշնամուրի ծայն: Աղախինը կարգի
է բերում սենեակը, Կէսօրից առաջ):

ԱՆՆԱ. Մեր օրիորդը այժմ նոր փեսայ է գտել. և շատ
լաւ է արել: Ի՞նչ միտք կայ ուսանողի վրայ սիրահարուել,
քանի որ բժիշկ փեսացու կարելի է ունենալ, այն էլ Հենրիկի
պէս բժիշկ: Ամբողջ ժամանակ այժմ Նինան միայն նրա մա-
սին է մտածում ու խօսում, նկատելի է, որ բժիշկը մեծ ազ-
դեցութիւն ունի օրիորդի վրայ:

ՆԻՆԱ. (Թողնում է նուագելը եւ երգելով մտնում): Դեռ
չեմ վերջացրել, Աննա: Շտապիր, շուտով Հենրիկը կը գայ:

ԱՆՆԱ. Սենեակը արդէն կարգի է բերուած:

ՆԻՆԱ. Նայիր, տես, եթէ լրագիր է ստացուել, բեր:

ԱՆՆԱ. (Գնում է):

ՆԻՆԱ. (Քայլում է յետ ու առաջ, շարունակ մտքում
երգելով):

ԱՆՆԱ. (Մտնում է), Դեռ չի ստացուել:

ՆԻՆԱ. Ստանալուց իսկոյն բեր:

ԱՆՆԱ. Լսում եմ: (Գնում է):

ՆԻՆԱ. (Փոքր սլաուզա): Զը կայ ոչինչ աւելի ձանձրալի
ու սպանիչ, քան սպասողական դրութիւնը: Իմ վերաբերմամբ
դեռ աւելի քան ծանր, երբ սրտատրոփ սպասում եմ ցանկալի
այցելութեան,—սիրածս տղամարդուն: Սպասում եմ անհամբեր,
յուսալով թերեւս այսօրուայ տեսակցութիւնը վստահութիւն
ներշնչէ նրան խօսելու վերջապէս իր սիրոյ մասին, մի զգաց-
մունք, որ այսքան քաղցրութեամբ շաղկապում է մարդուն
կեանքի հետ: (Քայլում է խորհելով): Սակայն այս ամենով
հանդերձ, երբեմն ինձ թւում է, թէ աւելի հաճելի է մնալ
այս քողարկուած ու ձգտող դրութեամբ, երբ երկուսս էլ
իրար շատ լաւ ենք հասկանում, միշտ իրար փափագում,
իրար ձգտում, բայց և չը վստահանում կարեւոր խօսքը հնչել:
Այս շրջանը, այս դրութիւնը աւելի եռանդալից է, աւելի
յուսատու, այս յոյզերը կրկնակի քաղցր են: Այն ինչ ամեն
յոյզեր նուազում են հենց առաջին համոյրից յետոյ: Օրինակ,
ես չէի կարծում, որ Լեոնից երբ և է կը ձանձրանամ, մինչ-
դեռ այժմ ես խուսափում եմ նրանից որպէս ժանգից: Նրան
երկար սիրել անկարելի էր, այն ինչ այժմ ես պատրաստ եմ
Հենրիկի համար կեանքս տալու: Հենրիկ, Օ', ինչե՛ր չէ խոս-
տանում նրա սէրը: Եւ նա պէտք է ինձ սիրէ:

ԼԻՈՆՈՐԱ. (Մտնում է): Բարեւ, Նինա:

ՆԻՆԱ. Օճօ...: Բարեւ, բարեւ: Այդ լինչպէս է որ:

ԼԻՈՆՈՐԱ. Պարապելու ամենեւին տրամադրութիւն
չունիմ այսօր, մենակ նստելն էլ աւելի քան ձանձրալի է,
մտածեցի քեզ այցելել:

ՆԻՆԱ. Շնորհակալ եմ, որ ձանձրոյթի ըոպէներին գոնէ
մեզ յիշում ես:

ԼԻՈՆՈՐԱ. Դու չը պիտի նեղանաս, պարապմունքներ
շատ ունեմ:

ՆԻՆԱ. Ա՛խ, բո՛ւ այդ պարապմունքները:

ԼԻՄՆՈՐԱ: Դժբախտաբար այժմ պարապել ես չեմ կարողանում:

ՆԻՆԱ: Հասկանում եմ, հասկանում, ինչ զօրութիւն է մաքերդ ցրում:

ԼԻՄՆՈՐԱ: Նո՛ւ, Նի՛նա:

ՆԻՆԱ: Ոչինչ: Հենրիկն այնպիսի տղայ է, որ արժէ նրա պատճառով փոքր ինչ վիշտ ունենալ:

ԼԻՄՆՈՐԱ: Վիշտ: Աստուած չանէ:

ՆԻՆԱ: Նու, ասենք թուլութիւն դէպի նա: Բայց տես, մենք չը կուրինք նրա պատճառով:

ԼԻՄՆՈՐԱ: Դժ: Ոչ, դու Լեոնին չես թողնիլ:

ՆԻՆԱ: Կարծում ես: Հաւատացի՛ր, որ նրան պատահել անգամ չեմ ուզում:

ԼԻՄՆՈՐԱ: Ի՞նչ եմ լսում: Ի՞նչ է պատահել որ:

ՆԻՆԱ: Առանձին ոչինչ: Միայն այժմ ես նրանից բոլորովին ձանձրացել եմ: Ես կամենում եմ սիրուել, սիրել, ամուսնանալ և որոշ դրութիւն ունենալ, այն ինչ նրա հետ... նա դեռ ուսանող է, երկու տարի էս պիտի սովորէ, իսկ յետոյ էլ յայտնի չէ ինչ ապագայ, հասարակական ինչ դիրք կունենայ: Խօսք տալ ու անորոշ դրութեամբ այսքան երկար սպասել իմ խելքին մատչելի չէ: Նա շուտով իր ուսման պիտի երթայ, իսկ ես ստիպուած ծնողներին մօտ պիտի մնամ: Ո՞վ կարող է երաշխաւորել, որ ամիսներով իրարից բաժան կը շարունակէ նա ինձ սիրել: Այլ բան է եթէ ես հնար ունենայի հետը դնալու: Ո՛չ, անխօսեմութիւն է այս, ասում եմ քեզ:

ԼԻՄՆՈՐԱ: Բայց երբ իրար փոխադարձաբար սիրում էք:

ՆԻՆԱ: Փոխադարձաբար: Ոչ, ես նրան չեմ սիրում, նա իմ ճաշակով չէ, այլապէս այսքան շուտ չէի ձանձրանալ ես նրանից:

ԼԻՄՆՈՐԱ: Ջարմանում եմ: Բայց դու խօսի՛ր ես հետը:

ՆԻՆԱ: Ինքը շատ լաւ է հասկանում: Ես ևս կասեմ, ի հարկէ, կը բացատրեմ ամեն բան:

ԼԻՄՆՈՐԱ: Իսկ ի՞նչ էիր ասում Հենրիկի մասին:

ՆԻՆԱ: Հենրիկի՞ մասին: Ախ, ոչինչ: Հանաք էի անում:

ԼԻՄՆՈՐԱ: Գուցէ մի բան կայ. վերջերս շատ էք միասին լինում:

ՆԻՆԱ: Հանգիստ եղիր, դէպի նա ես առանձին հետաքրքրութիւն չունիմ: Թերեւս նա անտարբեր չէ դէպի ինձ, սակայն այդ դէպքում ես ի՞նչ մեղաւոր եմ որ: Բայց դու կարծում ես նա քեզնով հետաքրքրւում է:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Նա ինձնով հետաքրքրում էր խիստ նկատելի կերպով, սակայն վերջերս աչքի է ընկնում նրա զսպուած վերաբերմունքը դէպ ինձ:

ՆԻՆԱ. Նշանակում է մի ուրիշը առաւելութիւն է ձեռք բերել և աւելի գրաւել նրա ուշադրութիւնը:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Սակայն ոչ դու, չէ:

ՆԻՆԱ. Քեզ ասում եմ այժմ իմ ցաւերը այնքան շատ են, որ նրան առանձին ուշադրութեան առնելու հազիւ ժամանակ ունիմ: Ինչ նրան իրան է վերաբերում, դրան երաշխաւորել ես չեմ կարող: Այդ նրա գիտենալու բանն է:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Այդ նրա զգացմունքին է վերաբերում, ի հարկէ: Սակայն առաջարկութեան դէպքում դու նրան չես մերժիլ, մանաւանդ երբ այժմ Լևոնին այլ ևս չես սիրում:

ՆԻՆԱ. Նո՛ւ, դժուարանում եմ պատասխանել: Նա լաւ տղայ է, խելօք, կրթուած. բայց կարծես նա էլ իմ ճաշակին չէ համապատասխանում: Նա սիրում է ամեն քայլափոխում փիլիսոփայութիւն անել, իսկ ինձ ցանկալի է, որ ինձ սիրող մարդը բացի ինձ ուրիշ ոչինչ չը տեսնէ, որ ես նրա մտքի ու սրտի միակ պատկերը լինիմ, միակ իղեալը: Բայց դու կարծես նրանով շատ ես գրաւուած:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Եւ համակրում ես նրան, իսկ այս համակրանքը իմ մէջ միայն հաճելի երևոյթ կարող է նկատուել, ուրիշ բարդ եզրակացութիւններ մի անիլ: (Շարժում է գնալու):

ՆԻՆԱ. Ինչո՞ւ ես շտապում: Նորից պարագուէնքներ:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Շտապելու իսկապէս ոչինչ չունեմ, կարող եմ փոքր էլ մնալ, եթէ միայն ժամանակդ չեմ խլում:

ՆԻՆԱ. Ա՛, ինչքեմ: (Մայրում է ծոցի ժամացոյցին) Ժամանակ դեռ ունիմ:

ԼԻՄՆՈՐԱ. (Կրկին նստում է). Ուրեմն Լևոնի հետ հասարակութեան մէջ այլևս չեմ երևալ:

ՆԻՆԱ. Ամենեին: Ես կաշխատեմ որքան կարելի է շուտ վերջ դնել այս ամեն պատմութեան: Ծիշտն ասած, նոյն իսկ անպատուաբեր է այսպէս գաղտնի սիրել, միշտ զգոյշ, մի գուցէ նկատուի: Կայ մի շրջան, երբ այս գաղտնի հայեացքները, ժամադրութիւնները, փսփոցները մի բան արժեն, սակայն այժմ դրանք մեզ պէս հասունների համար աւելի քան ծիծաղելի ու ձանձրալի են:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Ցաւալի է, անխիթար: Մարդ ծանօթանում է, սիրում, կապւում մէկի հետ, ապա թէ նոր միմիայն զգում. կամ

հաշուի առնուով, որ իրանք համապատասխան զոյդ չեն: Եւ ահա մի շարք անախորժութիւններ:

ՆԻՆԱ. Ես հենց սկզբից էլ Լեոնիդին մի արտակարգ առաւելութիւն չեմ գտել, և երբեք զոհ չէի:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Այդ դէպքում քեզ ներել չի կարելի այդ աստիճան մերձ յարաբերութիւն սկսելու համար:

ՆԻՆԱ. Այլ կերպ վարուել չէի կարող, երբ պարզ զգում էի թէ ինչ աստիճան տեղ ունեւմ բռնած նրա սրտի խորքում: Խեղճ շատ էր տանջուում: Այն օրերին նա իրան բոլորովին մոռացած էր և ես երկիւղ էի կրում անգամ, որ նրան որևէ դժբաղդութիւն, վտանգ պատահի:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Իսկ ես հաւատացած էի, որ դու նրան սիրում ես: Դո՛ւնէ դու այդպէս էիր ասում:

ՆԻՆԱ. Ուրիշ ի՞նչ ասէի: Երբ թոյլ եմ տալիս այսքան մերձ յարաբերութիւն, պէտք է և ասել, որ նրան սիրում եմ: Վերջապէս ես չէի կամենում, որ նա կասկածէր, այդ նրա համար մահ կը լինէր:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Իսկ այժմ:

ՆԻՆԱ. Այժմ ոչինչ: Համբոյրներից տղամարդիկ աւելի շուտ են յաղենում: Այժմ նա հոնգատութեամբ ինձ կը թողնէ: Վերջապէս ես ի՞նչ մեղաւոր եմ: Թող համապատասխան պայմաններ ստեղծէ, այն ժամանակ ես ուրախութեամբ հետը կամուսնանամ և միասին կերթանք: Այն ինչ այժմեան պայմաններում ես ինչպէս վստահ լինեմ, որ նա Մոսկուայում մի ուրիշը չի գտնի, եթէ ի հարկէ մինչև այժմ չունի: Ժամանակակից տղամարդկանց վստահանալը միամտութիւն է: Հանդէս եկաւ մի հարուստ հարսնացու, նա իսկոյն կը թողնէ ինձ և նրան կընտրէ: Տղամարդկանց համար այդ պատասխանատու կամ անպատուաբեր քայլ չէ, այն ինչ նման դէպքերում մեր վարքը աւելի է ընկնում, իբրև մերժուածի:

ԼԻԶԱ. (Ուրախ ժպտով ներս է մտնում, առանց հանուելու):

ՆԻՆԱ. Ա՜հ...: Է՛լ զա:

ԼԻԶԱ. Դու էլ այստեղ ես, Լիոնո՛րա: Բարև, բարև (Բարեւում է):

ՆԻՆԱ. Հրճում ես, ի՞նչ կայ որ:

ԼԻԶԱ. Նորութիւն: Բայց աշխատէք ինքներդ գուշակել:

ՆԻՆԱ. Սիրահարութիւն:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Իսկ Նինան պատրաստ է ամեն ուրախութիւն. սիրահարութեան մէջ գտնել անպատճառ:

ԼիՉԱ. Եւ չի սխալուում: Ես նշանուած եմ:

ԼիՄՆՈՐԱ. } Ինչպէս:

ՆԻՆԱ. } Միքայէլի հետ:

ԼիՉԱ. Այո, Միքայէլի հետ: Երեկ ես առաջարկութիւն ստացայ:

ՆԻՆԱ. Այժմ որ կարող ես երջանիկ լինել:

ԼիՉԱ. Ի հարկէ: Այժմ հազիւ թէ կարող եմ հանգիստ ապրել:

ԼիՄՆՈՐԱ. Վաղուց ուրեմն երազում էիր:

ԼիՉԱ. Մի քանի ամիսներ շարունակ: Դու Միքայէլին հաւանում ես, Լիոնորա: Նինան գոհ է, գիտեմ արդէն:

ՆԻՆԱ. Ինչո՞ւ գոհ չը լինեմ: Երիտասարդ, համալսարանական, ապահով պաշտօնում, ուրիշ ի՞նչ ես կամենում:

ԼիՄՆՈՐԱ. Ես նրան մօտ ծանօթ չեմ և նրա մասին առանձին ոչինչ ասել չեմ կարող: Սակայն շատ ուրախալի է, երբ իրար սիրում էք:

ԼիՉԱ. Ի հարկէ սիրում ենք: Վաղուց նկատելի էր, որ նա անտարբեր չէ դէպի ինձ, սակայն զարմանալի յամառութեամբ նա ձգձգում էր, մինչև երեկ վերջապէս առաջարկութիւն արաւ: Ես համաձայնութիւնս յայտնեցի, խնդրելով այսօր գալ մերոնց հետ խօսելու:

ՆԻՆԱ. Ձերոնք բոլորն էլ ուրախ կը լինեն:

ԼիՉԱ. Այո, մերոնք նրան հաւանում են: Ես իսկապէս երեկ էի կամենում գալ հաղորդելու. բայց ճիշտն ասած սիրտս չէր տալիս նրանից ոչ մի րոպէ բաժանուել: Իսկ նա գնաց շատ ուշ: Այժմ հազիւ մի փոքր ժամանակ գտայ այստեղ վազելու և պէտք է իսկոյն դառնամ, նա երևի շուտով մեղ այցելութեան կը գայ:

ՆԻՆԱ. Երջանկութիւնից աչքերդ փայլում են:

ԼիՉԱ. Է՛, դո՛ւ էլ...

ԼիՄՆՈՐԱ. Ինչո՞ւ չէ: Երբ սիրում է, պարզ է որ երջանիկ պիտի լինի:

ԼիՉԱ. Բայց այժմ գնամ, յետոյ կը խօսենք:

ԼիՄՆՈՐԱ. Իսկ դու գիտես մի այլ նորութիւն, Լիզա: Նինան մերժում է Լեոնին:

ԼիՉԱ. Մի՞թէ:

ՆԻՆԱ. Դժբաղդաբար պայմանները ստիպում են այդպէս վարուել:

ԼիՉԱ. Պայմանները ստիպում են նրան այլ ևս չը սիրել:

ԼԻՈՆՈՐԱ. Սկզբից էլ արդէն նրան չէ սիրել. թէպէտ այդ խոստովանւում է նոր միայն:

ՆԻՆԱ. Այսպէս թէ այնպէս, ես նրան այժմ չեմ սիրում:

ԼԻՉԱ. Այդպէս էլ սպասում էի. մէկին երկար սիրել դու չես կարող: Ցը տեսութիւն: (Բարեւում, գնում է):

ՆԻՆԱ. Ցը տեսութիւն: (Մինչեւ դուռ ուղեկցում, ապա դառնում, նստում է): Այսպէս, ուրեմն էլզան ամուսնանում է: Իսկ դու էլ հենց միայն սէր ու սէր ես չեղտում: Ի՜նչ սէր, ինչ սիրահարութիւն: Իրականութիւնը այն է, որ Միքայէլը սիրահարուել է նրա օժտի վրայ, Հասարակ բան չէ 50,000 բուբլին:

ԼԻՈՆՈՐԱ. Կարծում ես:

ՆԻՆԱ. Առանց այլևայլութեան: Այլապէս ինժեներ Միքայէլը ինչո՞ւ պիտի սիրահարուի էլզայի վրայ, որ գիմնազիան աւարտել անգամ չը կարողացաւ:

ԼԻՈՆՈՐԱ. Գիմնազիա աւարտելը անպայման կրթութեան գրաւական չէ, բացի այդ նայած թէ այդ համալսարանը ինչ հայեացք ունի կանանց կրթութեան, կանանց դիրքի մասին: Վերջապէս էլզան անհամեմատ գովելի ու բարձր էակ է և անպայման լաւ կին կարող է լինել:

ՆԻՆԱ. Ամեն ինչ դու այլ կերպ ես հասկանում ու բացատրում: Ես Միքայէլին լաւ եմ ճանաչում և հաւատացած եմ որ եթէ էլզան հարուստ օժիտ չունենար, Միքայէլը նրան չէր նկատի:

ԼԻՈՆՈՐԱ. Թերևս Միքայէլն հարստութիւնը ի նկատի է առել, սակայն այսպէս թէ այնպէս, նա այժմ սիրում է էլզային, ուստի և կամենում է կապուել նրա հետ:

ՆԻՆԱ. Այդ էլ կարելի է հերքել: Դու մեր կեանքը լաւ չես ճանաչում. դու դեռ գաղափար չունես ամուսնութեան այն առևտուրի մասին, որ կատարւում է մակլերներին շնորհիւ: Հենց այս է ամենամեծ առիթը, որ ես կասկածով եմ վերաբերւում և՛ Լեոնին, ուստի և կամենում եմ մերժել նրան, նախ քան նա կը մերժէ ինձ, որևէ պատահական հարուստ հարսնացուի դիմաց:

ԼԻՈՆՈՐԱ. Իրաւացի ես խօսում: Այդ ցոյց է տալիս, որ կեանքին շատ հեռատեսութեամբ ես նայում: Սակայն չմոռանաս, որ այդ ամեն պատմութեան հիմքն ու կապը սէրն է, իսկ սիրոյ շրջանում զգացմունքը, սիրածին տիրանալու փափագը այն աստիճան հզօր է լինում, որ սիրող մարդը ստիպուած է լինում թէկուզ հենց կոյր աչքերով սիրածին ձգտել, նրա ետևից:

քարոյ գալ, ինչքան էլ բանականութիւնը ընդդէմ է, մինչև կամ խորտակուած է այդ ճանապարհին, կամ թէ նպատակի հասնում: Եւ եթէ այդ Լեոնը դէպի քեզ իսկական սէր է տածում, հազիւ ուրեմն մոլորութիւն իր սիրոյ ճանապարհին:

ՆԻՆԱ. Իսկական սէր: Հարցի ամենահետաքրքիր կողմը հենց այդտեղ է: Ես այս ամենը անուանում եմ ժամանակաւոր հաճոյքներ: Նրան հաճելի էր իւր ամառային ժամանակը իմ ներկայութեամբ անցնել, իսկ ինձ փոխադարձաբար ուրախալի էր նրա սիրող շնչի տալ զովանալ: Այս ամեն պատմութեան ժամանակ ես ամենեւին չեմ մտածել ամուսնութեան մասին, ոչ էլ այդ նպատակը ունեցել, որովհետեւ ոչ մի պայման չէր համապատասխանում այդ քայլին: Իսկ սպասել մինչև նա կաւարտէ, կրկնում եմ, անխոհեմ է, կրկնակի միամտութիւն:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Նա ինչպէս կը լսէ այդ ամենը, ինչ ես կարծում:

ՆԻՆԱ. Եթէ բանականութիւն ունի, ինձ հետ միասին պիտի համաձայնուի, որ կարևոր է այս ամառային պոյէզիային վերջ դնել երկուսիս բարի կամքով հենց այժմ իսկ, նախ քան ժամանակը կը սկսէ բաժանել մեզ իրարից մոռացութեան քողով:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Թերեւս նախանձելի է, Նինա, որ կարողանում ես ամեն ինչ այդ աստիճան սառնասիրտ հեռատեսութեամբ քննել:

ՆԻՆԱ. Այլ կերպ ամօթ կը լինէր: Գիմազիական միամտութիւն էր, որ օղային համբոյրների պատճառով անքուն դիշերներ էինք անցնում: Մանկական միամիտ յոյզեր էին, որ հրճուում, ոգևորում էինք, երբ մի գիմնազիստ մեզ վարդ էր բերում, կամ մինչև դպրոց մեզ ուղեկցում, դպրոցից էլ տուն տանում. կամ թէ աչքներիս նայում ու ձեռներնիս ամուր սեղմում: Յիշում ես, նման անմեղ դէպքեր իրար պատմելու համար գլուխ էինք պատռում: Այժմ սակայն դրանք անցան: Այն յոյզերը կորցրել են այլ ևս իրանց արժէքը: Այժմ աւելի լուրջ ձգտումներ կան,—ձգտում, որոշ ու լաւ դիրքի հասնելու, ընտանիք կազմելու. ձգտում, կեանքում մի ընկեր ունենալու, որ երջանկութիւն ստեղծէ մեզ համար, որ միջոց ունենայ մեր ճաշակի, մեր պահանջի համեմատ կեանք ստեղծելու: Ահա ինչ ճանապարհի վրայ ենք կանգնած մենք այժմ:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Դու կարող ես այդ ամենը հանգիստ հաշուի առնել, մտածել, ու ասել: Կարող ես, ի հարկէ, որովհետեւ յաճախակի սիրահարուելը քեզ յագեցրել, բթացրել է և այժմ քո մէջ սիրոյ եռանդը համարեա սպառուել է: Սակայն ես այլ անձնաւորութիւն եմ և այլ ձգտում ունիմ: Ես կամուսնանամ

միայն ինձ սիրող էակի հետ, սիրելով փոխադարձաբար նրան և կատարեալ համոզուած, որ ինձ վստահացած անձնաւորութեան գլխին ես աւելորդ բեռ չեմ լինիլ, այլ կեանքի մի գիտակից ընկեր։ Այլապէս ոչ մի ընտրութիւն։

ՆԻՆԱ. Դու ուսանում ես Եւրոպայում, Լիոնորա, և գրքերի ազդեցութիւնը ուժեղ է ձայնում քո մէջ։ Սակայն իրական կեանքը վերջ կը դնէ քո միամտութեան և կը զգաս, որ ժամանակակից կեանքում երջանիկ ապրելու համար չոր ու ցամաք սէրը բաւական չէ։ Այդ որոտընդոստ սէրը կը սկսէ հալուել հենց այն առաջին վայրկեանից, երբ վարած կեանքդ համապատասխան չի լինիլ քո կրթուած ճաշակին, քո մեծացած պահանջին և երևան կը դան մի շարք հոգսեր, մի խուճբ վշտեր։

ԼԻՄՆՈՐԱ. Սիրոյ գիտակից զգացմունքի տակ, քո մտքին ու սրտին համապատասխանող էակի ընկերակցութեամբ, ամեն աւելորդ պահանջ տեղի կը տայ կարեւորագոյնի և այսպիսով կը ստեղծուի մի ընտանիք, որ կեանքի հետ շաղկապուած կը մնայ ամենագիտակից կերպով, միշտ պարզ հաշուի առնելով այն նպատակը, որ գոյութեան մէջ իբրեւ բանական էութիւն, պարտքի ձևով քո վրայ ես ընդունել։ Ես բուրժուա ու կոմֆորտ կեանքի հակումներ ամենեւին չունիմ, ընդհակառակը ձգտում եմ համեստ ու պատուաւոր կեանքի, երբ եւ միջոց կունենամ կատարելու հասարակութեան վերաբերմամբ ինձ վրայ դրած պարտականութիւնը՝ տալ հասարակութեան պատուաբեր ընտանիք ու կրթուած սերունդ։ Կեանքի մէջ այս իդէալն է կայուն և պատուաբեր, մանաւանդ մի մօր վերաբերմամբ, միւս բոլոր շքեղութիւնները ժամանակաւոր և ամեն ըրպէ վտանգի ենթակայ։ Մի ամենաթեթեւ քամի կարող է սրբել, տանել այդ ամեն ոչնչութիւնը։ Քո այդ ձգտումներդ կը խորտակուեն հենց այն առաջին ըրպէին, երբ տարիքդ կուլ կը տայ դէմքիդ հրապոյրը, երիտասարդութեանդ աշխոյժն ու եռանդը և դու կը դադարես այլ ևս սալօնի զարդ լինել։ Այնուհետև վայ քո օրին, երբ ես քաշուելով, կը զգաս, որ քո չը սիրած ամուսնու ընկերակցութեամբ կրկնակի մենակ ես։

ՆԻՆԱ. Միթաքիչ գոյնեղով չես նկարագրում կեանքը, Լիոնորա։ Սակայն իրականութեան մէջ ամեն դժուարութիւն կարելի է հարթել, իսկ սէր զէպի ամուսինդ ժամանակը ինքը կը ծնէ, մանաւանդ որ ես երբէք զգուելի կամ ատելի ընտրութիւն չեմ անիլ։

ԼԻՄՆՈՐԱ. Այն սէրը, որ հաշիւներէ վրայ է հիմնուած, կը

գունատուի ամեն մի հասարակ բշտիկից, որոնք ամուսնական կեանքում անթիւ են:

ՆԻՆԱ. Բայց և մի մոռանալ, որ ամուսնութիւնը ինքը հիասթափութիւն է, իսկ սիրահարութեան վրայ կառուցած ամուսնութիւնը կրկնակի հիասթափեցուցիչ է լինում, որովհետեւ այդ դէպքում գործում է միմիայն զգացմունքը, առանց բանականութեան փոքրիկ նշոյլի:

ԼԻՄՆՈՐԱ. Ինչու միայն զգացմունք: Ընդհակառակը գիտակցական սիրոյ շրջանում բանականութիւնը կրկնակի դեր է խաղում:

ԱՆՆԱ. (Մտնում է): Պարոն Լևոնը հարցնում է:

ՆԻՆԱ. Խնդրիր:

ԱՆՆԱ. (գնում է):

ԼԻՄՆՈՐԱ. Իմ ներկայութիւնս աւելորդ է, գնամ քանի ինքներդ չէք ասել:

ՆԻՆԱ. Իշիր պարտէզ և սպասիւր ինձ, խնդրում եմ:

ԼԻՄՆՈՐԱ. (Դուրս է գնում՝ հակառակ դռնով):

ՆԻՆԱ. Սատանան գիտէ, թէ ինչ պէտքէ անեմ:

ԼԵԻՄՆ. (Մտնում է): Յուսով եմ չը խանգարեցի: (Բարեւում են):

ՆԻՆԱ. Խնդրեմ: (Նստելու տեղ է ցոյց տալիս):

ԼԵԻՄՆ. Նորից մոայլ և այդ աստիճան սառնասիրտ: Նինա, շատ պարզ է այժմ, որ դու կատարեալ փոխուել ես իմ վերաբերմամբ, չը նայած որ յամառութեամբ հակառակն ես պնդում: Ես եկել եմ այսօր վերջին անգամ քեզ խնդրելու, որ խնդիրը պարզես:

ՆԻՆԱ. Միթէ՞ քեզ համար պարզ չէ, Լևոն, որ այս խիստ դժուրութիւնը, մեր այս անյարմար պայմանները ինձ համար ցաւերի ահագին պաշար են: Ինչպէս՞ ուրեմն անտարբեր մնամ:

ԼԵԻՄՆ. Չը գիտեմ ի՞նչ պայմաններ են քեզ այդչափ անհանգստացնում և այն՝ ինչո՞ւ միմիայն այժմ, երբ մենք այլ ևս այսչափ սերտ կապուած ենք իրար հետ, երբ մեր յարաբերութիւնը աւելի պարզուել, լաւացել է:

ՆԻՆԱ. (Հեզմակալն): Լաւացել, պարզուել:

ԼԵԻՄՆ. Միթէ՞ ոչ: Խօսի՛ր պարզ:

ՆԻՆԱ. Ոչինչ նոր ասելիք չունեմ: Ես սիրելով մէկին, անձնատուր եմ լինում նրան ամբողջապէս և կամենում եմ, որ և ինձ էլ նոյնչափ սիրեն, միշտ ինձ հոգատար ու ինձնից անբաժան. այն ինչ դու ինձ շուտով պէտք թողնես ու հեռանաս:—

ԼԵԻՄՆ. Թողնել է ուրեմն ուսանելը:

ՆԻՆԱ. Ո՞վ կարող է երաշխաւորել, որ այս բացակայութեան ժամանակ դու չես մոռանալ ինձ և մի ուրիշին սիրել: Ինչ կը լինի այդ դէպքում իմ դրութիւնը:

ԼԵՒՈՆ. Երբ քեզ խօսք եմ տալիս, նշանակում է ես շատ լաւ գիտակցում եմ, թէ ինչ պարտականութիւն եմ վերցնում ինձ վրայ:

ՆԻՆԱ. Կան դէպքեր, երբ յանձն առած պարտականութիւնը կորցնում է իւր կարևորութիւնը, երբ տուած խօսքը կատարեալ բեռ է դառնում: Իսկ այս տեսակ դէպքերում՝ տուած խօսքը կատարելը աւելի քան մեծ յիմարութիւն է:

ԼԵՒՈՆ. Ամենամեծ յիմարութեան դէպքում ևս անհրաժեշտ է կատարել տուած խօսքը, յանձն առած պարտականութիւնը:

ՆԻՆԱ. Իմ վերաբերմամբ կատարած մի այդ տեսակ պարտականութիւն ինձ համար աւելի քան անտանելի է, վիրաւորական: Երեւակայի՛ր, վաղը դու պատահես մի առաւելագոյն էակի, որին աւելի շատ սիրես քան ինձ, բայց քեզ զսպես և կատարես ինձ տուած խօսքդ, այսինքն ամուսնանաս ինձ հետ, ինչ կը լինի իմ դրութիւնը այդ դէպքում, միթէ՞ աւելի պատուաբեր ու խոհեմ չէ տուած խօսքը ետ առնել: Չէ՞ որ նման դէպքում սիրոյ փոխարէն իրար համար աւելորդ ու ձանձրալի բեռ կը լինենք:

ԼԵՒՈՆ. Հարցը շատ նուրբ կերպով ես շոշափում, սակայն մի մոռացիր ամենակարևոր կէտը, այն, որ պարտականութիւն յանձն առնող մարդը, սիրելով մէկին, հազիւ է ազդոււմ մի երկրորդից:

ՆԻՆԱ. Եթէ միայն սիրոյ այդ զգացմունքին սահման դնել կարելի լինէր:

ԼԵՒՈՆ. Սակայն մենք ունենք մի աւելի լաւ միջոց—նշանուել, ամուսնանալ: Ինչո՞ւ չես կամենում: Խօսի՛ր ծնողներիդ հետ:

ՆԻՆԱ. Աւելորդ բանակցութիւններ եմ: Նրանք ոչ մի կերպ չեն համաձայնուիլ, քանի դու ուսանող ես և ոչ մի հասարակական դիրք չունես: Իսկ խօսք տալ և սպասել նոյնպէս աննպատակ է, քանի որ քեզ ևս յայտնի պիտի լինի, որ եթէ վաղը մի ուրիշ յարմար փեսացու հանդէս եկաւ, ծնողներս ստիպմամբ ինձ առջ պիտի մղեն:

ԼԵՒՈՆ. Սիրող էակին դժուար չէ ամեն խոչնդոտներ վանել, սիրածին սպասելու: Այլ բան է, եթէ քեզնից լսեմ, որ դադարել ես ինձ սիրելուց:

ՆԻՆԱ. ? !

ԼԵՒՈՆ. Դժբաղտաբար այդ պատահել կարող է և շատ բնական: Ասա, որ այժմ ես գտնատուել եմ քո աչքում և ես առանց այլևայլութեան, առանց քեզ թեթեւ անախորժութիւն պատճառելու, առանց քեզ մեղադրելու կը թողնեմ ու իսկոյն կը հեռանամ:

ՆԻՆԱ. Ես ուրիշ ոչ ոքի չեմ սիրում, բայց և կատարեալ աննպատակ եմ դռնում խօսք տալ, առանց հաստատ իմանալու, ի՞նչ կարող է վաղը պատահել, երբ կերթաս այլ շրջան, իսկ ես կը մնամ այլ շրջանում:

ԼԵՒՈՆ. Կրկնում եմ, Նինա, պնդիր ծնողներիդ մեր ամուսնութեան մասին, ապա մենք միասին կերթանք սովորելու:

ՆԻՆԱ. Շատ հրաշալի կը լինէր, եթէ միայն միասին դնալու կարևոր միջոցներ ունենայինք:

ԼԵՒՈՆ. Մեր ունեցած միջոցները մեզ կը բաւականանային, եթէ միայն դրական կամք ունենաս և համաձայնուիս համեստ կեանք վարել:

ՆԻՆԱ. Այդպէս հեշտ ոգևորուել և այս անապահով պայմաններում գործել, լաւ ապագայ չի տալ մեզ: Մնում է սպասել մինչև դու կաւարտես, և եթէ կը շարունակես դեռ ինձ սիրել, ես ուրախութեամբ քեզ կընդունեմ:

ԼԵՒՈՆ. Այդ շատ է կրկնուել արդէն: Սակայն այժմ ինձ այլ հոտ է փչում: Ամեն դրական ելք ու լուծում կախուած է միմիայն պարզ ու անկեղծ խոստովանութիւնից և դու պարտաւոր ես վերջնականապէս ինձ պատասխանել՝ սիրո՞ւմ ես ինձ, կո՞յ քո մէջ հակում դէպի ինձ անստիճան, որ կարող լինես այս երկու տարին, մինչև իմ աւարտելը, կռուել ամեն խոչնդոտների դէմ և ինձ սպասել: Պատասխանիր, խնդրում եմ:

ՆԻՆԱ. Այդքան եռանդ, այդպիսի կամք ես հազիւ ունեւնամ:

ԼԵՒՈՆ. Ուրեմն դու ինձ չես սիրում:

ՆԻՆԱ. ? !

ԼԵՒՈՆ. Այդ դէպքում ի հարկէ մեր ճանապարհները բաժանուում են: (Մանգնում է):

ՆԻՆԱ. Ցաւում եմ, սակայն ստիպուած եմ աննպաստ պայմաններին զիջանել:

ԼԵՒՈՆ. Ոչ մի պայման, միայն սիրոյ բացակայութիւն: Մնաք բարև (Քայլում է):

ՆԻՆԱ. Դու հեռանում ես բարկացած, առանց ինձ ձեռք բռնելու:

Լեւոն. (Նանգ առնելով դռան մօտ) Կեղծել չեմ սիրում։
ՆիւնԱ. Կեղծել։ Ուրեմն դու ինձ չես սիրել, այլապէս
այս աստիճան խիստ ու կոպիտ չէիր վարուիլ ինձ հետ։
(Շրջում է)։

Լեւոն. Այս ամենը ինչի՞ են պէտք այլ ևս։ Մեր ծանոթութիւնը ճանապարհորդների ծանոթութիւն էր։ Ծանապարհին ծանոթացանք, զրուցեցինք, զուարճանանք ձանձրոյթից չը խեղդուելու համար, այժմ եկել է վայրկեանը, երբ մեր ճանապարհները պէտք է բաժանուեն։ Մնաք բարև (Գնում է)։

ՆիւնԱ. (Շրջում, նայում է ետեւից. փոքր պաուզա, ապա հեզմակալ)։ Հա, հա, հա, Գնաք բարև ու անդա՛րձ։ Կարծում է շատ մեծ հարուած իջաւ դիւխա։ Ձեզ շատ լաւ գիտենք. վերջացաւ համբոյրների շրջանը, կը խզուի և ամեն ծանոթութիւն։ (Քայլում է մտածելով)։ Սակայն աւելի խոհեմ կը լինէր գործին այլ ընթացք տալ, քան այսպէս գրգռուած բաժանուել։ Տղամարդու փառասիրութեամբ կարող է նա զրսում հազարաւոր ստեր տարածել։ Պէտք էր խկապէս նրանից ազնիւ խօսք առնել, թէ և վստահ եմ որ նա այդ աստիճան ստոր վարուել չի կարող. չէ՞ որ վերջապէս նա ինձ սիրում է։ (Քայլում է գնալու, դռանը հանդիպում է Լիոնորային)։

ԼիոնորԱ. (Մտնում է)։ Լևոնը գնաց։ Ինչպէս վերջացրիք։

ՆիւնԱ. Ձեռ ուզում այլ ևս նրա մասին լսել։

ԼիոնորԱ. Ուրեմն ամեն ինչ ձեր մէջ վերջացած է։ Իսկ նա ինչպէս վերաբերուեց։

ՆիւնԱ. Նո՛ւ, խկապէս շատ ծանր դրութիւն է, ինձ ևս վատ ազդեց։ Սակայն ես ի՛նչ կարող եմ անել, թէ պայմաններն են աննպաստ, և թէ նա ինքը չի համապատասխանում իմ մտքին։ Խնդրեց սպասել մինչև իր աւարտիլը, բայց ես խօսք չը տուի։ Ինչո՞ւ զուր պարտականութիւն յանձն առնել, երբ ինքս անգամ հաստատ չը գիտեմ ինչ կարող է վաղը պատահել։ Իսկ մի օրիորդի դրութիւնը միշտ աւելի քան անորոշ է լինում։

ԼիոնորԱ. Ի՛ հարկէ չը պէտք է ի՛ զուր խօսք տալ, երբ սէր չը կայ ձեր մէջ, բայց հետաքրքիր է, դու նրան պարզ շեշտեցիր, որ նրան չես սիրում և չես սիրել։

ՆիւնԱ. Հասկանալի է։

ԼիոնորԱ. Ազնուութիւնը այդպէս է պահանջում։ Այժմ ես գնամ։ Յը տեսութիւն։ Ազատ ժամանակ մտի՛ր ինձ մօտ։ (Գնում է)։

ՆԻՆԱ. (Ծանապարհելով) Յը տեսութիւնս Երեկոյեան՝ դէմ հաւանօրէն կը մտնեմ քեզ մօտ: Յը, (դառնում է) Ա՛հ, հազիւ որ հանգստացանք այս կեղծ ազնուամիտներէից: Սրանց ներկայութեամբ մարդ աւելի է շղային դառնում: Լաւ է որ Հենրին այսօր ուշացել է, այլապէս սրանց ներկայութեան կատարեալ ձանձրալի կը լինէր: Այսպէս թէ այնպէս, աղատուեցինք այս Լեոնից և յուսով եմ այլ ևս նման խաղեր չի կրկնուիլ, թէ չէ, մի պայծառ օր կարելի է ցեխի մէջ խրուիլ: Վերջապէս ես ինքս էլ յոգնել եմ: Այսուհետեւ իմ վերջին նպատակը պիտի լինի միայն ամուսնութիւնը. Հենրիկն այս դէպքում շատ համապատասխան է.— գեղեցիկ, ջահել, ապահով, ինքն էլ ինձ այսչափ սիրում: Պէտք է լուրջ ուշադրութեան առնել: Ինչ այս պոչաւ Լիոնորային է վերաբերում, նա ոչ տեսանէ զԵգիպտոս, Հինրիկը նրա ճաշակի բանը չէ: Բայց ինչո՞ւ Հենրիկն այսքան ուշանում է:

ՄԻՔԱՅԷԼ. (Ներս է մտնում ուրախ բացականչութեամբ) Բարեւ, կուզինա՞, բարեւ:

ՆԻՆԱ. Ամ... Դ՞հա ես: Շնորհաւորում եմ, սրտանց շնորհաւորում:

ՄԻՔԱՅԷԼ. Գիտե՞ս արդէն: Այդ ձով ասաց, քամի՞ն բերաւ ՆԻՆԱ. Ինքը էլզան: Նոր այստեղ էր:

ՄԻՔԱՅԷԼ. Շատ էր ուրախ, հա՛: Նա գո՛հ է:

ՆԻՆԱ. Հանգիստ կաց. նա անչափ երջանիկ է:

ՄԻՔԱՅԷԼ. Իսկ Ես, կուզինա՞ Զե՞ս կարող երևակայել ինչքան բախտաւոր եմ: Հազիւ որ կարողացայ յաղթել ամեն չար մտքերի ու առաջարկութիւն անելու վստահութիւն ստանալ:

ՆԻՆԱ. Ինչո՞ւ էիր տատանւում: Կարծում էիր կը մերժէ՞: Նա քեզ անչափ սիրում է, միթէ՞ չէիր նկատում:

ՄԻՔԱՅԷԼ. Նկատում էի, ի՞նչ հաբկէ, միայն... Նո՛ւ, այսպէս թէ այնպէս հարցը այժմ վճռուած է: Բայց մօրաքոյրը լսել է:

ՆԻՆԱ. Իսկո՞յն կասեմ. կուզես դու ինքդ մտի՞ր մօտը: ՄԻՔԱՅԷԼ. Ո՛չ, ինձ ների՞ր, սիրահար մարդը ծերերի հետ զրուցելու հազիւ տրամադրութիւն ունենայ: Ես այժմ շտապում եմ էլզային տեսնելու:

ՆԻՆԱ. Այդչափ կարօտե՞լ ես:

ՄԻՔԱՅԷԼ. Քեզ լաւ յայտնի պիտի լինի, Նինա, որ ամուսնութիւնը իմ ուղեղին մատչելի չէ եղել երբէք, իսկ եթէ այժմ ես յանդգնում եմ ոտք դնել այդ ճանապարհին, միմիայն էլզայի համար, յանուն նրա սիրոյ: Ուրիշ ոչ մի հաշիւ չի առաջնորդում ինձ այստեղ:

ՆԻՆԱ. 50,000 բուբլին դրան վերադիր, ի հարկէ:

ՄԻՔԱՅԷԼ. Դու անարդար ես, Նինա: Ո՛չ մի հաշիւ նշանակութիւն ունենալ չի կարող: Ես սիրում եմ էլզային, հասկանում ես:

ՆԻՆԱ. Եւ ես ուրախ եմ: Այժմ գնում ես նրա ծնողներին հետ խօսելու:

ՄԻՔԱՅԷԼ. Գնում եմ պաշտօնական համաձայնութիւն կայացնելու: Ցը տեսութիւն: Բարեւիր մօրաքրոջ (Գնում է):

ՆԻՆԱ. Ցը տեսութիւն: Երջանկութիւն եմ ցանկանում: (Մենակ): Բախտաւոր մարդիկ, ինքս էլ պէտք է խոստովանուեմ, որ էլզան անհամեմատ բարձր է Միքայէլից: Ի՞նչ կեանք ասես, որ Միքայէլը չի վարել: Սակայն ժամանակակից իր երիտասարդ բարձր է կանգնած: Ամենքն էլ իրար գերազանցում են: Իսկ Հենրիկը, ես նրա մասին անհամեմատ բարձր կարծիքի եմ: Բայց ինչո՞ւ նա չի գալիս: (Մայում է ժամացողոյցին): Սովորական ժամը վաղուց անցել է: Վերջին օրերս նա շարունակ ինձ այցելում է և մենք համարեա անբաժան ենք անցնում: Իմ ազդեցութիւնը նրա վրայ շատ արագ ու ուժեղ է կատարուել, այլապէս ես Նինան չէի լինիլ: Նա բժիշկ մարդու յատկութեամբ սառնասիրտ է գործում, սակայն ես այլ կրակ եմ, ինձ մօտ պէտք է կրակ կտրել: Եւ ես համոզուած եմ նրան այս երկու օրը իմ առջև ծռնել իջած ունենալ: Տեսնենք:

ԱՆՆԱ. (Մտնում է): Պարոն Հենրիկը:

ՆԻՆԱ. Խնդրի՛ր:

ԱՆՆԱ. (Գնում է):

ՆԻՆԱ. Վերջապէս: Սիրտս տրոհում է, կարծես այսօր սովորական այցելութիւն չը պիտի լինի:

ՀԵՆՐԻԿ. (Մտնում է): Բարեւ, օրիորդ Նինա, հազիւ ժամանակ դուայ ձեզ այցելելու այսօր, ինչքան էլ փափագելի էր այդ շուտ կատարել:

ՆԻՆԱ. (Սեղմելով ձեռքը): Ցանկալի այցելութեան համար միթէ՞ դժուարութեամբ եմ ժամանակ գտնում:

ՀԵՆՐԻԿ. Իմ վերաբերմամբ պէտք է ներողամիտ լինել, քանի որ իբրեւ բժիշկ, ստիպուած եմ նախ վերջացնել ընդունելութիւնս, ապա թէ՛ շտապել ցանկալի տեսակցութեան: Ինչպէ՞ս էք:

ՆԻՆԱ. Ծնորհակալ եմ: Նստէք, խնդրեմ: (Տեղ է առաջարկում: Մտնում են): Ուրախ եմ, որ ժամանակ էք գտնում մեզ այցելելու: Իսկապէս բժիշկները սահմանափակուած են

որոշ պայմաններով, ուստի և նրանց կարելի է ներել, երբ անուշադրութեան են մատնուած ծանօթներին:

ՀենՐիկ. Սակայն ո՛չ ձեզ:

ՆՆԱ. Նու՛ր !

ՀենՐիկ. Անշուշտ, այլապէս այսչափ հաճոյքով չէի ոտք դնիլ ձեր տունը: Ես այժմ իմ ժամանակի մեծ մասը ձեր ներկայութեան եմ անցնում, որի համար եւ անչափ շնորհակալ եմ:

ՆՆԱ. Հաճելի կոմպլիմենտներ:

ՀենՐիկ. Ե՛ւ անկեղծ: Երկար ու բարակ հիւանդների հետ զբաղուելուց յետոյ, անպայման հաճելի է եւ հասարակութեան մէջ լինել, իսկ ձեր ներկայութեան, կրկնում եմ, կրկնակի հաճելի:

ՆՆԱ. Ուրախ եմ լսել:

ՀենՐիկ. Այստեղ ես յարմարութիւն ունիմ զբաղուել հիւանդութիւններից դուրս եւ այլ հետաքրքիր խօսակցութիւններով, իսկ դուք զբաղեցնելու հօ երկնային շնորհք ունիք:

ՆՆԱ. Նո՛ւ, նո՛ւ:

ՀենՐիկ. Այո՛ւ Այն մեծ շրջանը, որ դուք ձեռք էք բերել և ձեր ազդեցութիւնը այդ շրջանի վրայ, միմիայն այդ են ապացուցանում:

ՆՆԱ. Բայց ես մի գիւտ եմ արել: Որ բժիշկները միևնոյն ժամանակ և լաւ սիրախօսել կարող են:

ՀենՐիկ. Այդ աւելի քան անհրաժեշտ է բժիշկներին, երբ նրանք գործ ունին ամեն գոյնի հիւանդների հետ:

ՆՆԱ. Եւ դուք այսպէս վարպետ կերպով գործ էք դնում ձեր արհեստը:

ՀենՐիկ. Երբ մի արտայայտութիւն անկեղծ զգացմունքից չէ բխում, կեղծիքը իսկոյն նկատուում է: Միթէ կեղծիք էք նկատում իմ մէջ:

ՆՆԱ. Ամենեւին ո՛չ. խնդրեմ ձեր սրտի մօտ չընդունէք. ես ձեր մասին աւելի քան լաւ կարծիքի եմ:

ՀենՐիկ. Այլապէս ես վիրաւորուած կը լինէի: Եթէ ասում եմ, որ ձեր ներկայութիւնը հաճոյքով եմ փնտում, խօսում եմ այդ բառի ամենանուրբ իմաստով: Ի՛նչ բժշկութեան արհեստին է վերաբերում, այդ կողպում եմ առանձնասենհակուս, հենց որ վերջանում է հիւանդների ընդունելութիւնը: Սատանան չանէ, որ ես փորձեմ օգտուել կեղծաւորութեան հնարքներով: Այդ իմ ճաշակի բանը չէ: Ես անկեղծօրէն խոստովանում եմ ձեր ազդեցութիւնը ինձ վրայ և վստահանում

եմ ամեն տեղ ձեր ներկայութիւնը փնտռել, հաւատացած որ այդ ձեզ անախորժութիւն չէ պատճառում:

ՆԻՆԱ. Ձեզ պարզ պիտի լինի իմ տրամադրութիւնը ձեր ներկայութեան:

ՀԵՆՐԻԿ. Տրամադիր եմ ամեն երևոյթ յօգուտ ինձ բացատրել:

ՆԻՆԱ. Դուք, տղամարդիկդ, սիրում էք ամեն հաճելի ակնարկութիւն ձեր հասցէին կրկին ու կրկին լսել և ես չեմ կամենում զրկել ձեզ այդ բաւականութիւնից, ուստի ասում եմ, որ ձեր այցելութիւնը, ձեր ներկայութիւնը ինձ միֆիայն հաճոյք կարող է պատճառել: (Թերթում է ալքոմը):

ՀԵՆՐԻԿ. Երջանիկ եմ այդ լսել: Թերևս շատ ճիշտ էք նկատում, որ ժարդու ետասիրութիւնը շոյոււմ է նման հաճելի կրկնութիւնների դիմաց, սակայն այդ անհրաժեշտ է չար թիւրիմացութիւնների տեղիք չը տալու համար, իսկ ինձ համար այդ կրկնակի հաճելիէ, քանի որ այդ ձեզնից դեռ ոչ մի անգամ չէի լսել:

ՆԻՆԱ. Սակայն պարզ նկատել:

ՀԵՆՐԻԿ. Բայց լսել հարազատ ականջներով աւելի գերազանց է, քան միմիայն նկատել, քանի որ մանաւանդ թէ աչքերը յաճախ մոլորուել կարող են:

ՆԻՆԱ. Այդ դէպքում կարող եմ աւելացնել, որ անգամ ձեզ սպասում էի:

ՀԵՆՐԻԿ. Ինչքան հաճելի է այդ լսել: Խօսք եմ տալիս ուրիշ անգամ ձեզ սպասել չը տալ:

ՆԻՆԱ. Սիրալիր էք: Սակայն զանց չառնէք ձեր միւս պարտականութիւնները հիւանդների վերաբերմամբ:

ՀԵՆՐԻԿ. Ամենամեծ պարտականութիւնը հրամայում է սեպհական հանգստութեան ու հաճոյքի համար գործել, ուստի և ոչինչ կարող է ինձ արգելել ամեն տեղ ձեր ներկայութիւնը փնտռել:

ՆԻՆԱ. (Հանում է ալքոմից Լետնի լուսանկարը, պատռում ու քարկացած դէն շալրտում):

ՀԵՆՐԻԿ. (Վերցնելով սեղանի վրայի կտորը): Ի՞նչ է: Լեոնի լուսանկարը: Ինչո՞ւ էք պատռում:

ՆԻՆԱ. Աւելորդ է այստեղ:

ՀԵՆՐԻԿ. Միթէ:

ՆԻՆԱ. Ձարմանում էք:

ՀԵՆՐԻԿ. Գոնէ լսածներիս համեմատութեամբ:

ՆԻՆԱ. (Հեզնական): Իսկ շատ բան էք լսել:

ՀենՐիկ. Որ նա ձեզ առաջարկութիւն է արել:

ՆինԱ. Նո՛ւու... Այդ աստիճան: Տխմար հասարակութիւն: Հասարակ ծանօթութիւնից այդպիսի եղբակացութիւն:

ՀենՐիկ. Չ'արժէ ուշադրութեան առնել և վրդովուել:

ՆինԱ. Իրաւացի էք: Մենք դադարե՞նք նրա մասին խօսել: Բայց ըստ երևոյթին դուք անարդար էք գտնոււմ այս:

ՀենՐիկ. Պատուելը ես գտնոււմ եմ խիստ:

ՆինԱ. Նրա անունը ջնջուած է իմ ծանօթների ցանկից, ինչո՛ւ ուրեմն նրան չը փոխարինել մի ուրիշով:

ՀենՐիկ. Հետաքրքիր է ձեռնով:

ՆինԱ. ? !

ՀենՐիկ. Ինքս իմ մասին մեծ կարծիքի չեմ և ոչ էլ մտահանոււմ եմ կարծելու, որ ձեր մտքում կարևոր տեղ ունեւմ բռնած, այլապէս կը շտապէի գուշակել յօգուտ ինձ:

ՆինԱ. Դուք գուշակելու շնորհք էլ ունէք, կարո՞ղ եմ ձեզ ասել:

ՀենՐիկ. Յիրաւի:

ՆինԱ. Դժբախտաբար ձեր լուսանկարից չ'ունեմ, այլապէս կը համոզուէիք իսկոյն:

ՀենՐիկ. Անչափ շնորհակալ եմ: Ինչո՞ւ կարող եմ փոխարինել այդ համակրանքին ու պատուին, որին արժանացնոււմ էք ինձ:

ՆինԱ. Ձեր հաւատարիմ բարեկամութեամբ:

ՀենՐիկ. Բարեկամութեամբ միմիայն: Այդ անչափ ջնջին է այն խորը զգացմունքի համեմատութեամբ, որ ես տածոււմ եմ դէպի ձեզ:

ՆինԱ. Սակայն դուք դժգոհ էիք, երբ պատուում էի մի աւելորդ նկար ձերով փոխարինելու:

ՀենՐիկ. Բայց արդե՞ծք ձեր մտքում ու սրտում ևս կարող կը լինեմ փոխարինել միւսներին:

ՆինԱ. Ինչպէ՞ս է ձեզ ցանկալի:

ՀենՐիկ. Որ իմ դիմաց ձեր մէջ ամեն այլ յիշողութիւն չքանայ: Միթէ՞ պարզ չէ այս ձեզ համար, Նինա: Ուրիշ ինչ կարող է ցանկալ սիրող մարդը, ոչ այլ ինչ, քան սիրած էակի մտքում ու հոգում միմիայն իր պատկերը դրօշմուած փափագել: Ես այս ցանկանոււմ եմ, Նինա, ցանկանոււմ ամբողջ սրտով, որովհետեւ սա իմ երջանկութեան է վերաբերում, իմ սիրոյ զգացմունքին: Իսկ ես սիրոււմ եմ, սիրոււմ քեզ, Նինա:

ՀենՐիկ. Պարոն Հեն-րիկ:

ՀենՐիկ. Խօսիր, Նինա, պատասխանիր: Ասան որ այս զգացմունքը փոխադարձ է մեր մէջ, որ ինձ սիրոււմ ես:

ՆՆՆԱ. ?!

ՀԵՆՐԻԿ. Դու լռում ես: Միթէ՞ ես մերժում եմ:

ՆՆՆԱ. Ո...չ:

ՀԵՆՐԻԿ. Բախտաւոր եմ, Նինա: (Վերցնում է ծնոք):

Սակայն ինչո՞ւ չես խօսում: Ինչ ես խորհում այսպէս լուռ:

ՆՆՆԱ. Խորհում եմ ան երջանկութեան մասին, որ քեզանով պիտի ունենամ: Բայց...

ՀԵՆՐԻԿ. Բայց ինչ: Խօսիր:

ՆՆՆԱ. Միթէ՞ բժիշկները սիրոյ տիրապետութեան բոլորներին եւ մնում են պրոզայիկ:

ՀԵՆՐԻԿ. (Ժպտալով): Սիրոյ մասին խօսելիս ծանկ իջնել: Ահա: (Ժուներ է իջնում): Ես քեզ սիրում եմ, Նինա, անշուք սիրում:

ՆՆՆԱ. Վերցնելով նրա գլուխը երկու ծնոքների մէջ: Եւ դու երջանիկ կը լինես ինձ մօտ:

ՅՈՎՃ. ԲՈԶԻՆԱՆ

(ՎԱՐԱԳՈՅՐ)

(Կը շարունակուի)